Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 1999, sp. zn. 12 To 96/99, ECLI:CZ:VSPH:1999:12.To.96.99.1

Číslo: 33/2000

Právní věta:

V případech nutné obhajoby (§ 36 tr. ř.) nelze konat hlavní líčení ani v něm pokračovat v nepřítomnosti obhájce, a to i tehdy, neúčastní-li se obhájce hlavního líčení na základě dohody s obžalovaným.

V takovém případě by došlo konáním hlavního líčení (jeho části,) v nepřítomnosti obhájce k porušení práva tohoto obžalovaného na obhajobu a důkazy provedené v nepřítomnosti jeho obhájce by byly vůči tomuto obžalovanému neúčinné.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 05.10.1999

Spisová značka: 12 To 96/99

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Hlavní líčení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36
§ 202 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 1999 sp. zn. 8 T 135/97 a věc vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 1999 sp. zn. 8 T 135/97 byl obžalovaný J. M. uznán vinným dvěma pokračujícími trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., a to ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let, přičemž podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon uloženého trestu zařazen do věznice s dozorem. Dále podle § 49 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu koupě zboží za účelem

jeho dalšího prodeje a prodeje tohoto zboží, zprostředkovatelské činnosti a výkonu zaměstnání, povolání a funkce, spojené s hmotnou odpovědností za svěřený majetek, a to na dobu sedmi let. Předmětné trestné činnosti se obžalovaný J. M. podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že po předchozí dohodě s J. H., společníkem firmy J., v době od poloviny roku 1994 do konce roku 1995 jako registrovaný soukromý podnikatel uzavíral na území České republiky s různými leasingovými společnostmi leasingové smlouvy na pronájem výpočetní techniky, když dodavatelem předmětu leasingu byla vždy firma J. Po zaplacení první splátky – akontace v den uzavření leasingové smlouvy již nedodržoval podmínky této smlouvy, přes urgence a upomínky neplatil dohodnuté splátky, a tohoto jednání se dopouštěl s vědomím, že výpočetní technika, která je předmětem leasingu, mu nebude předána, když leasingovým společnostem zasílali nepravdivá potvrzení o předání a převzetí výpočetní techniky, že nebude schopen uhradit stanovené leasingové splátky, přičemž se o finanční prostředky, poukázané leasingovými společnostmi na účet firmy J. jako platba za výpočetní techniku, která byla předmětem leasingu, dělil s J. H. a používal je na placení dalších akontací a pro svou potřebu, a přes výzvy poškozených společností předmět leasingu nevrátil. Prvního skutku se dopustil dvaceti dílčími útoky s celkovou škodou 4 788 419 Kč a druhého skutku pěti dílčími útoky s celkovou škodou 1 011 413 Kč, jak je podrobně specifikováno ve výroku napadeného rozsudku.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný J. M. v zákonné lhůtě odvolání. Namítl, že soud prvního stupně hodnotil důkazy jednostranně v jeho neprospěch. Platební neschopnost odvolatele byla zapříčiněna tím, že J. H. neplnil dohodnuté závazky; odvolatel měl v úmyslu závazky vůči leasingovým firmám splnit. Soud prvního stupně omezil právo odvolatele na obhajobu, když nepřipustil jeho návrhy na doplnění dokazování. Obžalovaný J. M. navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž mohl odvolatel podat odvolání, přezkoumal i řízení, které mu předcházelo, přihlížel i k vadám, které nebyly podaným odvoláním vytýkány, a dospěl k následujícím závěrům:

Předně je nutno konstatovat, že v řízení před soudem došlo k vážnému procesnímu pochybení, které má za následek zpochybnění skutkových zjištění soudu prvního stupně. Jak vyplývá z protokolu o hlavním líčení ze dne 25. 5. 1999, soud prvního stupně prováděl část dokazování bez účasti obhájce obžalovaného JUDr. S. F., a to po dohodě jmenovaných osob. V dané věci jde o případ nutné obhajoby ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř., neboť obžalovaný J. M. je ohrožen trestní sazbou od pěti do dvanácti let. V případech nutné obhajoby nelze konat hlavní líčení bez přítomnosti obhájce – § 202 odst. 3 tr. ř. Obžalovaný sice může v takové situaci požádat, aby se hlavní líčení konalo v nepřítomnosti jeho samého, avšak účast obhájce je zde obligatorní, nezávislá na vůli obžalovaného, který se nemůže práva na obhajobu vlastním projevem vůle vzdát.

Pokud tedy dne 25. 5. 1999 část hlavního líčení proběhla bez účasti obhájce a soud prvního stupně zde prováděl důkazy, ze kterých poté vycházel v napadeném rozhodnutí – např. leasingové smlouvy, dodací listy, předávací protokoly a osobní materiály obžalovaného, došlo tímto postupem soudu prvního stupně k porušení práva obžalovaného J. M. na obhajobu. Takto provedené důkazy jsou procesně irelevantní, což ve svém důsledku mimo jiné zpochybňuje skutková zjištění soudu prvního stupně.

Z výše uvedených důvodů Vrchní soud v Praze z podnětu podaného odvolání rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 5. 1999 sp. zn. 8 T 135/97 podle § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. V rámci nového projednání Krajský soud v Hradci Králové zopakuje listinné důkazy při důsledném respektování práva obžalovaného J. M. na obhajobu, tj. zejména v přítomnosti

obhájce obžalovaného. Dodržení všech zákonných procesních podmínek soudem prvního stupně je základním předpokladem pro spolehlivé zjištění skutkového stavu a přijetí odpovídajících právních závěrů.

Ohledně stěžejní námitky odvolatele, že byl zkrácen v právu na obhajobu tím, že soud prvního stupně nepřipustil doplnění dokazování podle jeho návrhů, Vrchní soud v Praze s ohledem na současné stadium řízení toliko připomíná, že soud provádí důkazy v množství a v kvalitě umožňující zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí soudu v hlavním líčení. Obžalovaný má právo navrhovat důkazy sloužící k jeho obhajobě, avšak skutečnosti, které je nutno dokazovat, jakož i okruh důkazních prostředků k jejich prokázání, určuje zásadně soud. Pokud však soud zamítne návrhy stran na doplnění dokazování, je třeba promítnout zamítavé stanovisko do odůvodnění rozhodnutí ve věci.

Aniž by odvolací soud chtěl předjímat nové rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, považuje za potřebné konstatovat, že ze spisového materiálu dosud nevyplývá nic, co by umožňovalo kvalifikovat jednání obžalovaného J. M. jako spolupachatelství ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák. k nějakému trestnému činu.

S ohledem na výše uvedené procesní pochybení soudu prvního stupně, vedoucí až k nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, Vrchní soud v Praze rozhodl tak, že k odvolání obžalovaného J. M. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a věc vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové k novému projednání a rozhodnutí.